

NOVUM

MUZEUM JINDŘICHOHRADECKA duben 2006

Baráčnické slavnosti v Jindřichově Hradci dne 14. května L. P. 2006

Vlastenecko - národopisná Obec baráčníků „Kuniřer“ Jindřichův Hradec připravuje na neděli 14. května Baráčnické slavnosti, jejichž součástí bude vernisáž výstavy pořádané ve spolupráci s Muzeem Jindřichohradecka nazvané „Tetičky a sousedé, přijďte pobejt“. Cílem výstavy je seznámit veřejnost s historií a činností naší Obce baráčníků „Kuniřer“, s historií i současným stavem existence baráčnického hnutí vůbec.

Kořeny baráčnictva sahají do města Kolína, kde byla první obec založena v roce 1884. Samotné pojmenování pak pochází z názvu, či spíše přezdívky hospody, kde se tento první spolek scházel, nikoli z toho, že by jej založili majitelé domků. Nicméně malá dřevěná chaloupka je stále součástí „členského průkazu“ každého baráčníka. U nás v Jindřichově Hradci vznikla Obec v roce 1928, ale protože navázala na činnost tak zvané „stolní společnosti“, po které převzala název „Kuniřer“ a vlastně také náplň své činnosti, můžeme svoji historii sledovat již od roku 1882.

Na připravované výstavě chceme představit co největší množství historických předmětů a dokumentů, které jsou na naší baráčnické rychtě v domku Na Příkopě uloženy. Symbolem baráčnické rodiny je znak znázorňující chaloupku a lipovou ratolest. Velkou cenností je prapor Obce se stuhami, který bývá používán při slavnostních příležitostech. Rozvinutí praporu se konalo 19. června 1938 na Tyršově cvičišti v Jindřichově Hradci. K vidění bude také chaloupka, svícny a rychtářské právo, které používáme při každém sezení.

Těšíme se, že vás budeme moci na výstavě uvítat tradičně po staročesku chlebem a solí. Chceme ukázat historickou kroniku vedenou od roku 1928 až po současnost, fotografie z dob vzniku Obce zobrazující významné osobnosti z historie naší činnosti. Najdete zde také skleněné i porcelánové nádoby z naší oblasti, z hudebních nástrojů flašinet a vozem-bouch a další zajímavé předměty.

K nejzajímavějším exponátům budou jistě patřit naše baráčnické kroje. Jindřichohradecko leží na rozhraní dvou národopisných oblastí jižních Čech a to Blatské a Českomoravské vysočiny, tedy „Horácka“. Sám Jindřichův Hradec patří do oblasti Blatské, takže takový bude charakter krojů a ostatních předmětů, které na výstavě uvidíte.

Na závěr alespoň ukázka mluvy, kterou můžete mezi baráčníky slyšet: „*My, rychtář, moudří a opatrní konšelé, sousedé a tetičky, usazení na kopaninách starobylého města Jindřichova Hradce vás srdečně zveme na naši výstavu.*“

Josef Šprincl, rychtář

Výstavka o sbírkách Emy Destinnové

V roce 1898 se v berlínské Dvorní opeře zrodila nová hvězda - Ema Destinnová. Vynikající umělecké výkony jí brzy otevřely dveře do Bayreuthu, Paříže, Londýna a pak i do New Yorku, kde sklízela v Metropolitní opeře největší úspěchy. Už za pobytu v Německu si Destinnová zařizovala své berlínské byty historickým nábytkem, nakupovala obrazy, knihy, starožitnosti i kuriozity; zvláštní pozornost pak věnovala památkám na císaře Napoleona Bonaparta. Stále vzrůstající příjmy dovozovaly Destinnové rozhojňovat své sbírky bez výraznějších ohledů na finanční stránku věci. Za více než půldruhé desetiletí své skvělé kariéry nashromáždila stovky nejrůznějších předmětů, od cenných obrazů a tapisérií přes nábytek, hudební nástroje, porcelán, šperky a knihy až po bizarní starožitnosti a kuriozity. Všechny tyto sbírky soustředila na svém zámku ve Stráži nad Nežárkou, kam se nastěhovala v roce 1914. Dobové fotografie a inventáře dokládají, že jimi Destinnová zaplnila téměř všechny místnosti zámku.

Interiér strážského zámku
od Karla Hájka

Do dnešních dnů se v jindřichohradeckém muzeu, v jehož expozicích poutá zasluženou pozornost i Síně Emy Destinnové, dochovalo několik inventářů zařízení strážského zámku a sbírek slavné pěvkyně. V jednom z nich, který má název „Zařízení zámku Stráž“ a jenž pořídila Ema Destinnová v roce 1921, jsou sbírky rozříděny do několika skupin. Na prvním místě je to „Nábytek“, následují „Dřevěné sochy a řezby“, „Sochy a věci z jiného materiálu“, „Vějíře“ a „Dosa“, dále jsou v inventáři zastoupeny „Hodiny“, „Osvětlovací předměty“, „Fayence“ a „Nástroje“. Rozsáhlý je oddíl sbírek pod označením „Diversní“, v níž se nalézají takové předměty, jako jsou přibory, sošky a figurky, hole a slunečníky či další drobnosti. Zvláštní skupinu pak tvoří předměty a kuriozity, které „se nachází v komoře hrůzy dole při vchodu zámeckém“, samostatně jsou uvedena zařízení dvou pokojů: „Záponský“ a „Napoleonský“. Destinnová měla velkou slabost také pro obrazy. Ve své sbírce jich soustředila přes půl druhé stovky, jak lze vyčíst z rukopisného inventáře, který pěvkyně nadepsala „Galerie obrazů na zámku Stráž“.

Když Josef Halsbach, manžel Emy Destinnové, byl po její smrti v roce 1930 nucen vypořádat pohledávky, kterými byl majetek pěvkyně zatížen, došlo i k rozprodávání pozůstalosti umělkyně. Její sbírky byly postupně rozprodány věřitelům či v aukcích, částečně i rozebrány „přáteli a známými“. Jen poslední zbytky, o něž nebylo ze strany věřitelů ani starožitníků valného zájmu, koupilo v roce 1934 tehdejší Městské muzeum v J. Hradci za 2000 korun. Tím se stala Destinnová sama předmětem sběratelského zájmu našeho muzea, kterému se podařilo soustředit mnohé památky, z nichž část je vystavena v Síni Emy Destinnové, kde je v letošní sezóně pro návštěvníky přístupná výstavka „Sběratelka Ema Destinnová“, připomínající jednu ze zálib slavné pěvkyně.

František Fürbach

Archeologické toulky Jindřichohradeckem

Díl IV: Jak to bylo v J. Hradci s panským vězením?

Jedním z doposud archeologicky nejzajímavějších zkoumaných míst na Masarykově náměstí v J. Hradci byl bezesporu prostor před současným kulturním domem Střelnice. Nejprve zde bylo počátkem února stavební technikou porušeno torzo zdi z lomového kamene a malty, která byla „opřena“ o rostlý jílovitý terén. Do něj jsme vyhloubili sondu, která potvrdila hypotézu, že žádná zeď k předpokládanému barbakánu (předsunutému pozdně gotickému opevnění s vlastním příkopem) nepokračuje.

Další sondáž byla vedena ve směru k nároží Panské ulice, kde jsme zachytili masivní zeď z lomového kamene. Byla vyspárována hlinou a jen ojediněle maltou. Prvotní hypotéza naznačovala, že se jedná o základy a sklepení hledané Pražské brány, ve které

Odkrytá část jednoho z klenebních oblouků mostu přes parkánový příkop

bylo mj. panské vězení. Jak uvádí archivář František Teplý v „Dějích města Jindřichova Hradce“ dílu V svazku 2 vydaném v roce 1927: „*Jiné bylo vězení panské na novoměstské bráně (pozn.: název užívaný pro Pražskou bránu): tam přišel přestupník řemeslný, měšťan, dlužník, když naň radní páni podle knih právem sáhli. Měli tu světnici pro pány, světničku pro měšťské matrony, úplně stejnoprávné s muži v dobrém i ve zlém. Jako šarlava zbavovala cti, tak panské vězení nesmělo nikdy vyčítati, neneslo ujmu cti, ano*

i mnohý pán (radní pán) si v něm pro svádu krčemnou nebo pro dluh večera poseděl, ale zítřka zase v čemém mantlíku senátorsky vážně si vykračoval do sedění městské rady.“

Nyní si jistě nejedem čtenář posteskně: „Škoda, že tu bránu s panským vězením zbořili!“

Postupným odkrýváním zdi a díky odborným konzultacím s renomovaným odborníkem na opevnění měst PhDr. Vladislavem Razímem z Národního památkového ústavu v Praze, jsme dospěli k závěru, že se nejednalo o základy brány, ale nejspíše o dvouobloukový most přes parkánový příkop. Začistili jsme první část stěny a klenebního oblouku, ale v dalším výzkumu nám zabránily přes základy zdíva „necitlivě“ položené a betonem zalité optické kabely. Další zjišťovací sondáž je proto plánována z druhé strany mostu v průběhu dubna. Teprve poté snad bude možné definitivně říci, zda se skutečně jednalo o most, jakou měl podobu a jak hluboko v zemi se nachází základy.

V druhé polovině února byla odkryta další část zdíva. Navazovalo na jižní opěrnou zeď nároží mostu, bylo vystavěno z lomového kamene za použití malty a vedlo směrem do Panské ulice. Díky stavební technice jsme zde nechali vyhloubit plošně i objemově rozsáhlou sondu. V této souvislosti musím připomenout fakt, že část výzkum byla prováděna pomocí bagru. Věřte však, že jinak bychom se jen stěžď dokopali do hloubky 440 cm, kdy jsme postupně odkryli stěnu „předbraní“ se dvěma střílnami a základy tohoto objektu v úrovni 500 cm pod povrchem současné vozovky. Výkop byl detailně archeologicky prozkoumán. Procházel několika úrovněmi starých komunikací, navážkami, hlinou, „smetištními“ násypy a jílem. Vše je zaznamenáno kresebně v měřítku 1:20, zaměřeno nivačnickým přístrojem, zachyceno na digitálních fotografiích a zhruba v dělce jedné hodiny videozáznamu.

Vladislav Burian

Zprávy:

Muzeum Jindřichohradecka je v měsíci dubnu otevřeno denně (mimo pondělí) vždy od 8.30 - 12.00 a 13.00 - 17.00 hodin. **Městská vyhlídková věž** je otevřena pouze o víkendech od 10.00 - 12.00 a 13.00 - 16.00 hodin. **O Velikonočním pondělí jsou muzeumi věž otevřeny!** **Kostel sv. Jana Křtitele** je uzavřen (skupiny návštěvníků si mohou prohlídku předem objednat v pokladně muzea).

Knihovna Muzea Jindřichohradecka je pro veřejnost otevřena vždy v pondělí a ve středu od 12.30 - 15.30 hodin (návštěvu je možné také předem telefonicky objednat u PhDr. Štěpánky Běhalové, Ph.D.)

Muzeum Jindřichohradecka ze svých sbírek v průběhu měsíce března zapůjčilo sbírkové předměty do několika muzeí. Kolekce historických hraček putovala do muzea v Českém Krumlově, kde je uspořádána výstava „Svět dítěte“. Soubor kraslic a velikonočních řehtaček muzeum zapůjčilo na výstavu do Jihočeského muzea v Českých Budějovicích.

Od 1. dubna až do konce letošní sezóny si mohou návštěvníci jindřichohradeckého muzea v Síni Eny Destinové prohlédnout výstavku „**Sběratelka Ema Destinová**“. Vystaveno zde bude několik nových sbírkových předmětů, dobových fotografií aj.

Spolek Přátel starého Jindřichova Hradce a jindřichohradecké muzeum srdečně zvou nejen své členy ale všechny zájemce v pondělí **10. dubna od 19 hodin** na přednášku **Ing. Jana Šatavy** nazvanou „**Úzkokolejka jako jindřichohradecký fenomén**“, která se koná v konferenčním sále muzea ve Štítého ulici. Přednáška, která bude uspořádána nejen ke stoletému výročí otevření železniční trati J. Hradec - Obrataň, bude doplněna promítáním řady fotografií.

Jindřichohradecké muzeum Vás srdečně zve na tradiční **Velikonoční koncert žesťového souboru TRUMPET TUNE**. Koncert se koná v **neděli 16. dubna od 17 hodin** v kostele sv. Jana Křtitele. Na programu zazní skladby od: M. A. Charpentiera, J. Clarka, M. Locka, H. Purcella, G. F. Händela a řady dalších skladatelů. Vstupné 50,- Kč.

Klub historie letectví J. Hradec a jindřichohradecké muzeum zvou všechny zájemce na přednášku **Mgr. Vladislava Buriana**, nazvanou „**To nejlepší z činnosti KHL v roce 2005**“. Akce se koná tradičně v **pátek 28. dubna 2006 od 18 hodin** v konferenčním sále muzea a bude doplněna promítáním videodokumentu a řady fotografií, včetně televizního dokumentu o Světovém poháru mistrů v letecké akrobacii mezi pylony.

NOVUM – měsíční zpravodaj Muzea Jindřichohradecka Ročník XV. 4/2006

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Pikal Registrační značka MK ČR 11673

Výkonný redaktor: Blanka Vaňková www.muzeumesnet.cz

Adresa: Muzeum Jindřichohradecka, Balbínovo nám. 19/I, 377 01 Jindřichův Hradec

Telefon: 384 363 660, 384 363 661 Fax: 384 361 576 E-mail: muzeum@esnet.cz